

Op de schoolbanken leerde men ons dat schrijvers teksten schreven die meer waren dan alleen maar teksten. Ik had het geluk - of het ongeluk - een leraar Nederlands en een leraar Frans te hebben die de leerlingen gebruikten om hun gelijk te halen. Dit gelijk bestond erin dat beiden beweerden dat de poëzie van hun schrijvers het hoogste was wat je kon bereiken. Soms begon de les gewoon met het voorlezen van een tekst die moest bewijzen dat de schrijver fenomenaal goed was. Beide leraren bezondigden zich aan deze praktijken. Soms had die literatuur zo een verheven gehalte dat je er een woordenboek en tien exemplaren van de Winkler Prins moest bijhalen om uit te vissen waar die schrijver het nu feitelijk over had. Ik vond dit echt niks. Wat niet wil zeggen dat ik ze allemaal niks vond. Bijvoorbeeld de schrijvende pastoor Guido Gezelle, die had wel iets leuks met zijn “twinkelende waterding.” En zo was er ook een Franse schrijver die zijn gedichten nog zong en er met een groepje muzikanten muziek bij maakte. Die vond ik geweldig. Echter, de leraar vernoemde hem alleen maar en ging even terloops een tekst van hem voorlezen. Hij deed de zaak af als mooi en leuk maar verder niet zo belangrijk.

Die tekst klinkt vertaald als volgt;

Ik heb me klein gemaakt voor een pop.

Die, als ik ze aanraak, de ogen sluit.

Ik heb me klein gemaakt voor een pop

Die “mama” doet als ik ze neervlei.

Verder beschrijft de dichter in een tiental strofes zijn partner als een bazige, bijna dictatoriale vrouw, waarop hij smoorverliefd is. Hij gebruikt het beeld van de sprekende pop die in die tijd in de winkels te koop was en die “mama” zei en inderdaad de ogen sloot als je ze aanraakte. Kinderen vonden dit geweldig. Hij vertelt glashelder over zijn relatie. Hoe zijn vrouw een mooie mond had met tanden zo wit als melk maar die, als ze jaloers was, tanden van een wolf werden. Hij spreekt over de maagdenplant, die hij met veel zorg deed bloeien en waarop zijn vrouw zo jaloers werd omdat hij er veel meer aandacht aan schonk dan aan haar. Zij zou in een woordenwisseling haar paraplu stukslaan op de bloempot.

Die schrijver was Georges Brassens, en in weerwil van de leraar Frans die hem maar gewoontjes vond, besliste de Academie Française om de man de Grand Prix de la Poésie toe te kennen. Later, toen Brassens optrad voor uitverkochte zalen, kwam hij op de scène als een wat onbehouwen man. Hij had geen enkel artiesten-allure. Zijn outfit was die van een ordinaire plattelandsbewoner. Maar na elk nummer kreeg hij staande ovaties. Les Bancs Publics, Brave Margot, of Je me suis fait tout petit devant une Poupée; het zijn prachtige nummers.

Tallose zangers gebruikten zijn gedachtengoed in hun nummers. Poupée de cire poupée de son bijvoorbeeld. Als ik moet zoeken naar dichter - schrijvers met zijn allure in de Nederlandse taal en met dezelfde draagkracht en dezelfde beeldspraak samengebald in enkele zinnen, dan is Herman van Veen daar één van. Simon Carmiggelt kon het ook. En Toon Hermans had er wat van. OK; op deze manier wil ik toch graag even stilstaan bij de grote meneer die Brassens was en hem huldigen. Kijk maar eens op YouTube naar zijn teksten. Prachtig gewoon.

Zoals in elk café dat zich veertig jaar geleden respecteerde, putten de klanten zich uit in het verzinnen van fratsen die de dagelijkse sleur moesten doorbreken. Zo had je in het centrum van Mechelen een kroeg waar iedereen die in zijn vak waarde had, aanwezig was. Dat was de metser, de bakker, de schilder, de rechter, de advocaat, de burgemeester en het hele regiment dokters en chirurgen die onze Rombouts-stad rijk was; plus de volksfiguren die zich met flair tussen al dit fraais bewogen. Kortom, een kroeg voor iedereen. Op een zomerse avond zat het er nokvol. Tot buiten op straat had men enkele tafels gezet want het was te warm binnen. Het café was een hoekhuis, en in het raam boven de deur zat een joekel van een ventilator. Een geschenk van een werknemer van het arsenaal die dit ding uit het schroot had gehaald. Het onding maakte een gezoem dat niet storend was in het kabaal van gelach en getater van deze kroeg. Op de toog stond een kom met pekelharing afgedekt met een glazen blad en een stolp met hard gekookte eieren. Daarnaast een stenen pot met zout. Een klant wou wat geestig zijn en vroeg de bazin om vijf eieren en of ze die niet even in schijfjes wou snijden. Het mens kon van geen kanten de bestellingen van de klanten opvolgen, en iedereen begon te roepen: “voor mij vijf pinten, voor mij tien pinten, of geef er nog eens dertig.” De pinten kwamen toch niet. Maar de bazin ging onverstoord verder met tappen en riep naar de rechter of hij in de kelder even een nieuw vat wou gaan steken. Wat op gelach werd onthaald. Zij snoerde hen de mond door te zeggen dat de rechter tenminste de enige was die verstand had van een vat te steken, en dat de rest daar niks van bakte. De eierklant formuleerde daarop nog eens zijn vraag naar de vijf eieren in schijfjes. Waarop de bazin prompt een plankje van de koffie pakte en hierop zijn vijf eieren deponeerde. “Hier zie, en snij ze zelf in schijfjes!” De klant antwoordde beleefd “dank u,” en gooide één voor één de eieren door de gigantische ventilator. Buiten op straat daalde er een regen einsnippers op de koppen en in de pinten van de klanten. Men gierde van het lachen. Een toevallige klant kreeg een regen ei over zijn net kostuum en ging bij de bazin verhaal halen. Die antwoordde: “als ge in een cafe komt dan kunt ge tegen zwans, kunt ge daar niet tegen dan moet ge buiten blijven.” Het slachtoffer riep: “maar mevrouw ik stond buiten!” Echter zijn zinnetje verdween in de bulderende schaterlach van de kroeg. Hij droop af. Op

straat kwam toevallig een agent voorbij. “Meneer, meneer de agent, zie eens wat hier gebeurd is. Ik loop hier voorbij en mijn kostuum is om zeep. Het zit vol ei.” De agent kon nauwelijks zijn lach bedwingen. “Maar meneer, stond gij hier op straat een pint te drinken?” “Jazeker, daar is toch niets mis mee?” “Ok,” zei de agent; “als ge in een cafe komt, moet ge met zwans omkunt, kunt ge dat niet dan blijft ge buiten.” En de agent was al weg. Ook hij was vaste klant in die kroeg. Het gekookt ei is dan ook maar verdwenen. Moest dit vandaag gebeuren, stond hij op internet met al die smartphones en portrettrekkende zielepoten. Toen werd alles toegedekt met de mantel der liefde en ging het gelach gewoon door.

Maes Pils was in die periode een geliefd bier. Wij hadden de naam van de Beste Maes van Mechelen. Een uitvinding van fervente Maes-drinkers was het, meer niet. Op een namiddag met een volle toog kwam ik binnen met een kist citroenen. Iemand vroeg: “wat kost dat tegenwoordig, die citroenen.” Elke vraag kon de aanzet zijn tot een voorval. Dus ik antwoordde dat de citroenenoogst mislukt was en je nergens nog citroenen kon kopen. Waarop de hele toog direct citroenen begon te bestellen. “Sam geef mij er eens drie.” “Oei, tomaat crevette daar heb je toch een citroen voor nodig.” “Geef mij eens eentje mee want mijn vrouw die zal daar zeker niet meer in geslaagd zijn.” De toog ziet een bestuurslid naderen en men fluistert. “Sam die moet wat meer betalen dan wij hoor.” En zo gebeurde het ook. De man neemt plaats aan de bar, bestelt een rondje voor iedereen en stelt dan vast dat bijna alleman enkele citroenen liggen heeft. “Tiens,” zegt hij, “waarom hebben jullie citroenen?” Ik zeg: “Allez jong, weet gij dan niet? Ze hebben het al tientallen keren omgeroepen op de radio. De citroenenoogst is mislukt en de enkele die er nog zijn kostten het vijf dubbele.” “Het is niet waar zeker; ik heb aan mijn vrouw gevraagd om vanavond een goei tomaat met veel garnalen te maken en daar moet ik toch een drupke citroen op hebben hé? Kun je mij dan niet één citroen verkopen?” “Jazeker, maar dat is wel vijftig frank?” “Allez man, normaal kost dat vijf frank.” “Natuurlijk, maar als er geen zijn gaan de prijzen omhoog hé.” De man legt vijftig frank op de toog en verdwijnt naar huis. Eénmaal buiten ontploft de zaak. Die hebben we goed liggen hé. Om problemen achteraf te vermijden heb ik vijvenveertig frank in een omslag achter de bar gezet met daarop “tegoed voor citroen voor meneer x”. Toen de man die avond terug verscheen heb ik gezegd: “Jong, ge hebt hier nog iets tegoed,” waarop de bar begon te schaterlachen. Dat was de sfeer van weleer. Plezant, leuk, met veel humor en veel respect. En zo hoort het ook; eens per jaar... Om de woorden van Toon Hermans te gebruiken...

Sam